

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СІАУЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАЎНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ
МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОУ
ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 53 (753) | Серада, 21 снежня 1949 года | Цана 50 кап.

ТАВАРЫШУ СТАЛІНУ—ВЯЛІКАМУ ПРАВАДЫРУ І НАСТАЎНІКУ, ПРАДАЎЖАЛЬНІКУ НЕЎМІРУЧАЙ СПРАВЫ ЛЕНІНА

Дарагі друг, баявы таварыш, настаўнік і правадыр!
Цэнтральны Камітэт Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў) і Совет Міністраў Саюза ССР у дзень твайго сямідзесяцігоддзя горача вітаюць цябе, вялікага саратніка і друга Леніна, геніяльнага прадаўжальніка яго неўміручай справы, нястомнага будаўніка камунізма, нашага мудрага настаўніка і правадыра!

Разам з Леніным ты, таварыш Сталін, ствараў партыю большэвікоў, у цесным супрацоўніцтве з Леніным распрацоўваў ідэалагічны, арганізацыйны, тактычны і тэарэтычны асновы большэвізму, загартоўваў партыю ў суровых баях за вызваленне працоўных, ператварыўшы яе ў самую магутную рэволюцыйную партыю ў свеце. Вялікі рэволюцыйны геній, геніяльны тэарэтык, вялікі арганізатар, ты разам з Леніным узвучылі і смела, цвёрда і асяржана веў партыю, рабочы клас на ўзроўне паўстанне, на сацыялістычную рэволюцыю. Разам з Леніным ты, таварыш Сталін, быў натхніцелем і правадыром Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэволюцыі, заснавальнікам першай у свеце Саветскай сацыялістычнай дзяржавы рабочых і сялян. У гады грамадзянскай вайны і замежнай інтэрвенцыі твай арганізатарскі і палкаводчы геній прывёў саветскі народ і яго гераічную Чырвоную Армію да перамогі над ворагамі Радзімы. Пад тваім, таварыш Сталін, непасрэдным кіраўніцтвам была праведзена велізарная работа па стварэнню нацыянальных саветскіх рэспублік, па аб'яднанню іх у адну саюзную дзяржаву — СССР.

Калі смерць абарвала жыццё вялікага Леніна, ты, таварыш Сталін, высока ўзняў слаўны сцяг Леніна, смела і рашуча павёў нашу партыю па ленінскаму шляху. Партыя большэвікоў, моцная сваёй вернасцю ланізму, пракладала незведаны яшчэ ў гісторыю шлях будаўніцтва сацыялізма ў краіне, акружанай калёным капіталістычным дзяржаў.

Найвялікшае значэнне для перамогі сацыялізма мела развіццё і ўзабагачэнне тваё, таварыш Сталін, ленінскае тэорыі аб магчымасці перамогі сацыялізма ў нашай краіне. Ворагі сацыялізма, ворагі саветскага народа і комуністычнай партыі дарэмна прабавалі збіць нашу партыю з ленінска-сталінскага шляху, раскалоць яе знутры, пазбавіць рабочы клас веры ў свае сілы, у магчымасць пабудовы сацыялізма. Ты бязлітасна выкрываў злачынцы, злычынныя спробы ворагаў народа ідэіна раззброіць партыю, разбіць яе адзінства, загубіць Саветскую ўладу і сацыялістычную рэволюцыю. У жорсткай барацьбе супраць злачынцаў і здраднікаў справы сацыялізма, супраць траіцкістаў, бухарынцаў, буржуазных нацыяналістаў і іншых ворагаў, — вакол цябе, таварыш Сталін, складалася тое кіруючае ядро нашай партыі, якое адсталыя пераможны сцяг Леніна, згуртавала камуністычную партыю і вывела саветскі народ на шырокую дарогу будаўніцтва сацыялізма.

Пераварочы ў жыццё распрацаваную табой велічную праграму сацыялістычнай індустрыялізацыі нашай краіны, саветскі народ у гістарычна найкарацейшы тэрмін ператварыў адсталую ў тэхнічна-эканамічных адносінах Расію ў перадавую індустрыяльную дзяржаву. З тваім імем звязаны магутны сацыялістычны будоўлі п'яцігодкаў, гіганты індустрыі, новыя галіны прамысловасці, якія адгравалі рашаючую ролю ва ўмацаванні абароназдольнасці нашай дзяржавы.

Пад тваім мудрым кіраўніцтвам, таварыш Сталін, у 1929 годзе ў свеце адбыўся гістарычны паварот, раўназначны па сваім выніку рэволюцыйнаму перавароту ў кастрычніку 1917 года. Комуністычная партыя правяла сучасную калектывізацыю сельскай гаспадаркі і на гэтай аснове ліквідацыю кулацтва як класа. У выніку перамогі калгаснага ладу і механізацыі сельскай гаспадаркі ў саветскай дзяржаве створылася новае, сацыялістычнае жыццё, якое пазбавіла працоўнае сялянства ад кабалы, разарвання і жабрацтва.

Пад кіраўніцтвам нашай партыі, на чале з любімым Сталіным, Саветскі Саюз стаў магутнай індустрыяльна-калгаснай дзяржавай, краінай пераможца сацыялізму. Саветскі народ, пабудоваўшы сацыялізм, назаўсёды знішчыў эксплуатацыйна чалавека чалавекам, стварыў новы грамадскі і дзяржаўны лад, які свабодны ад крызісаў і беспрацоўя і забяспечвае няўхільны ўздым матэрыяльнага і культурнага ўзроўню працоўных. Канстытуцыя Саюза ССР, створаная названым народам Сталінскай Канстытуцыяй, замацавала велічны перамогі сацыялізма, стала прыцягальнай сілай, маяком для ўсяго працоўнага чалавецтва.

Абароначы на багацейшы вопыт існавання краіны Саветаў, ты, таварыш Сталін, стварыў цэльнае і закончае вучэнне аб сацыялістычнай дзяржаве. Развіваючы ланізм, ты прывёў да геніяльнага вяду аб магчымасці пабудовы камунізма ў нашай краіне і аб неабходнасці захавання дзяржавы пры камунізме ў тым выпадку, калі захаванне капіталістычнае акружэнне. Гэты вывад даў партыі і народу ясную перспектыву барацьбы за перамогу камунізма.

З тваім імем, таварыш Сталін, звязана вырашэнне аднаго з важнейшых пытанняў рэволюцыі — нацыянальнага пытання. У братняй сям'і саветскіх народаў раней прыгнечаны нацыі дамагліся нябачанага палітычнага, гаспадарчага і культурнага росквіту. Натхнёная табой дружба народаў СССР з'явілася вялікай заваёвай рэволюцыі, адной з крыніц магутнасці нашай сацыялістычнай Радзімы. З перамогай сацыялізма стала несапраўдна маральна-палітычнае адзінства саветскага народа, які цесна згуртаваўся вакол партыі Леніна—Сталіна. Наш народ прасякнуў гарачым і жыватворным саветскім патрыятызмам. Пад тваім кіраўніцтвам партыя большэвікоў ажыццявіла сапраўдную культурную рэволюцыю ў СССР.

У кожнае пераўтварэнне, вялікае ці малое, якое ўзімае нашу Радзіму усё вышэй і вышэй, ты ўклаў сваю мудрасць, нястрымную энергію, жалезную волю. Наша шчасце, шчасце нашага народа, што Вялікі Сталін, з'яўляючыся кіраўніком партыі і дзяржавы, накіроўвае і натхняе творчую стваральную працу саветскага народа на працвітанне нашай слаўнай Радзімы. Пад тваім вадзіцельствам, таварыш Сталін, Саветскі Саюз ператварыўся ў вялікую і неперажоўную сілу.

Калі гітлераўская Германія навязала Саветскаму Саюзу вайну і над нашай Радзімай нависла смертная небяспека, ты, таварыш Сталін, узначаліў узброеную барацьбу саветскага народа супраць фашызма — самага злоснага ворага чалавецтва, узяў усіх саветскіх людзей на Вялікую Айчынную вайну, натхніў саветскі народ і яго Узброеныя Сілы на легендарныя справы і подзвігі. Партыя Леніна—Сталіна аб'яднала намаганні фронту і тыла. Твой воінскі і арганізатарскі геній прынеслі нам перамогу над фашыскай Германіяй і імперыялістычнай Японіяй.

Вялікі палкаводзец і арганізатар перамогі, ты, таварыш Сталін, стварыў перадавую саветскую ваенную навуку. У бітвах, кіруемых табою, уасоблены выдатныя ўзоры ваеннага аператыўнага і стратэгічнага майстэрства. Узрошчаныя і выхаваныя табою першакласныя ваенныя кадры з чэсцю ператваралі ў жыццё сталінскія планы разгрому ворага. Усе сумленныя людзі на зямлі, усе будучыя пакаленні будуць славіць Саветскі Саюз, тваё імя, таварыш Сталін, як выратавальніка сусветнай цывілізацыі ад фашысцкіх пагромшчыкаў.

У пасляваенных умовах, кіруючыся тваімі ўказаннямі, увесь саветскі народ накіраваў сваю творчую ініцыятыву на хутчэйшую ліквідацыю вынікаў вайны, на ажыццяўленне грандыёзных планаў далейшага развіцця народнай гаспадаркі і культуры краіны сацыялізма, на паленняне дабрабыту працоўных. Ленінска-сталінскія ідэі аб сацыялістычным спаборніцтве натхняюць саветскіх патрыятаў на новыя працоўныя подзвігі, яны збудзілі вялікую энергію ў сэрцах мільянаў саветскіх людзей у імя ажыццяўлення вялікай мэты — перамогі камунізма.

З найвялікшай цвёрдасцю і праніклівацю накіроўваеш ты, таварыш Сталін, знешнюю палітыку Саветскага Саюза, змагаючыся за мір і бяспеку вялікіх і малых народаў. Непамярна вырас міжнародны аўтарытэт СССР як аплоту міру і дэмакратыі. Працоўныя капіталістычных і каланіяльных краін бачаць у табе вернага і стойкага абаронцу міру і абаронцу жыццёвых інтарэсаў народаў усіх краін. Ты запаліў у сэрцах усіх простых людзей зямнога шара непахісную веру ў справядлівую справу барацьбы за мір ва ўсім свеце, за нацыянальную незалежнасць народаў, за дружбу паміж народамі.

Саветскі Саюз пад тваім кіраўніцтвам, таварыш Сталін, адгравалі рашаючую ролю ў вызваленні працоўных краін народнай дэмакратыі ад фашысцкіх парабашчыльнікаў, ад ярма капіталістаў і памешчыкаў. Народы гэтых краін поўна пацухаў удзячнасці табе за тую бескарысліваю братэрскаю дапамогу, якую аказавае ім Саветскі Саюз у эканамічным і культурным развіцці.

Вялікі карыфей навукі! Твае класічныя працы, якія развіваюць марксісцка-ленінскую тэорыю прымяняюцца да новай эпохі, эпохі імперыялізма і пролетарскіх рэволюцый, эпохі перамогі сацыялізма ў нашай краіне, з'яўляюцца найвялікшым здабыткам чалавецтва, энцыклапедыяй рэволюцыйнага марксізма. У гэтых творах саветскія людзі і перадавыя прадстаўнікі працоўных усіх краін чэрпаюць веды, упэўненасць, новыя сілы ў барацьбе за перамогу справы рабочага класа, знаходзяць адказы на самыя надзёсныя пытанні сучаснай барацьбы за камунізм. Твае працы па нацыянальна-каланіяльнаму пытанню, які яркі светач, асвятляюць шлях нацыянальна-вызваленчага руху народаў каланіяльных і залежных краін. Гіганцкія поспехі сіл міру, дэмакратыі і сацыялізма азораны ленінска-сталінскай рэволюцыйнай думкай.

Вялікі зодчы камунізма! Ты вучыш усіх большэвікоў высокай патрабавальнасці да сябе і другіх, смелай крытыцы недахопаў і папярэджваеш аб тым, што нельга заспакоівацца на дасягнутым, самазахаліцца поспехамі. Ты вучыш, што крытыка і самакрытыка — гэта дзейная зброя ў барацьбе за камунізм, што неаддэмнымі якасцямі партыйных і саветскіх кадраў павінны быць большэвіцкая сціпласць, чулы і уважлівы адносіны да патрэб народа, высокая ідэінасць і прыніповаць у барацьбе з усімі правамі буржуазнай ідэалогіі.

Дарагі таварыш Сталін! Ты заўсёды вучыў і вучыш нас, большэвікоў, быць такімі, якім быў Вялікі Ленін, не шкадуючы сіл, служыць сваіму народу, усмярсна садзейнічаць далейшаму росквіту нашай любімай Радзімы, рабіць усё для перамогі камунізма. Большэвіцкая партыя, саветскі народ, усё перадае чалавецтву бачаць у табе настаўніка і правадыра, геніяльнага прадаўжальніка неўміручай справы Леніна. Імя Сталіна — самае дарогае для нашага народа, для простых людзей ва ўсім свеце. Імя Сталіна — гэта сімвал надыходзячай перамогі камунізма. Сэрцы саветскіх людзей і мільяны працаўнікоў зямнога шара поўна гарачай любові да цябе, Вялікі Сталін!

Вялікае шчасце жыць і тварыць у нашай саветскай краіне, належаць да партыі Леніна—Сталіна, да гераічнага пакалення саветскіх людзей, якія змагаюцца ў сталінскую эпоху за ўрачыстасць камунізма, пад кіраўніцтвам Сталіна!

Прымі, наш настаўнік і правадыр, наш лепшы друг і баявы таварыш, сардэчны пажаданні табе многіх гадоў здароўя і плённай працы на шчасце большэвіцкай партыі, саветскага народа, на шчасце працоўных усяго свету.

Няхай жыве наш родны Сталін!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ УСЕСАЮЗНАЙ
КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ (БОЛЬШЭВІКОЎ).

СОВЕТ МИНИСТРОВ СОЮЗА ССР.

УКАЗ

ПРЕЗИДУМА ВЯРХОУНАГА
СОВЕТА СССР

Аб узагароджанні
таварыша Іосіфа
Вісарыёнавіча Сталіна
ордэнам Леніна

У сувязі з 70-годдзем з дня нараджэння таварыша І. В. СТАЛІНА і ўлічваючы яго выключныя заслугі ў справе ўмацавання і развіцця Саюза Саветскіх Сацыялістычных Рэспублік, будаўніцтве камунізма ў нашай краіне, арганізацыі разгрому нямецка-фашысцкіх захопнікаў і японскіх імперыялістаў, а таксама ў справе аднаўлення і далейшага ўздыму народнай гаспадаркі СССР у пасляваенны перыяд, узагародзіць таварыша Іосіфа Вісарыёнавіча СТАЛІНА ордэнам ЛЕНІНА.

Старшыня Презідыума
Вярхоўнага Савета СССР
Н. ШВЕРНІК.

Сакратар Презідыума
Вярхоўнага Савета СССР
А. ГОРКІН.

Масква, Крэмль.
20 снежня 1949 г.

Дарагі таварыш СТАЛІН!

У дзень Вашага слаўнага сямідзесяцігоддзя Презідум Вярхоўнага Савета Саюза Саветскіх Сацыялістычных Рэспублік горача вітае Вас — вялікага правадыра народаў СССР, геніяльнага кіраўніка Саветскай сацыялістычнай дзяржавы.

Звыш 50 гадоў свайго жыцця Вы аддалі справе барацьбы за перамогу камунізма. Разам з Леніным Вы стварылі нашу гераічную камуністычную партыю большэвікоў, партыю новага тыпа, партыю сацыялістычнай рэволюцыі.

Разам з Леніным, на чале большэвіцкай партыі Вы прывялі рускі рабочы клас, а з ім і ўсе масы працоўных нашай Радзімы да перамогі Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі. Разам з Леніным Вы стварылі шматнацыянальную Саветскую дзяржаву—Саюз Саветскіх Сацыялістычных Рэспублік, які з'яўляецца жывым усабленнем братняй дружбы народаў і прадстаўляе сабой такую сістэму дзяржаўнай арганізацыі, дзе нацыянальнае пытанне і праблема супрацоўніцтва нацыяў вырашаюцца так, як яны не могуць быць вырашаны ў адной капіталістычнай дзяржаве.

Пасля смерці Леніна Вы згуртавалі партыю вакол ленінскага Цэнтральнага Камітэта і мабілізавалі сілы народа на далейшую барацьбу за поўную перамогу сацыялізма ў нашай краіне. Ва ўмовах новай гістарычнай эпохі Вы, таварыш Сталін, развілі і ўзабагацілі ланізм. Вы далі ўсебаковае абгрунтаванне ленінскага вучэння аб магчымасці перамогі сацыялізма ў адной краіне, адкрылі перад нашым народам шырокую перспектыву пабудовы камуністычнага грамадства ва ўмовах капіталістычнага акружэння.

Пад Вашым кіраўніцтвам партыя большэвікоў разграміла заклітых ворагаў народа, якія спрабавалі перагародзіць яму шлях да сацыялізма, змяла іх на сметнік гісторыі.

У нашай краіне пад Вашым кіраўніцтвам ажыццёўлена пабудова сацыялістычнага грамадства, праведзены глыбокія сусветна-гістарычныя пераўтварэнні, якія ў корані змянілі эканамічнае, сацыяльнае і духоўнае аблічча нашай Радзімы. Саветскі Саюз у кароткі гістарычны тэрмін з краіны аграрнай і адсталай ператварыўся ў магутную індустрыяльную дзяржаву свету. Мільёны дробных сялянскіх гаспадарак на аснове перамогі калгаснага ладу пераведзены на шлях буйнага сацыялістычнага землеаробства.

Вы з'яўляецеся творцам Асноўнага Закона Саветскай сацыялістычнай дзяржавы, які наш народ справядліва называе Сталінскай Канстытуцыяй, бо яна прадстаўляе сабой звод велічных перамог саветскага народа, атрыманых пад Вашым кіраўніцтвам. У Саветскай дзяржаве, якая з'яўляецца самай дэмакратычнай дзяржавай у свеце, назаўсёды знішчаны эксплуатацыйныя класы і скончана эксплуатацыйная чалавечая чалавек. Чалавечая асоба ў СССР развіваецца ад усіх асоб эканамічнага, палітычнага і нацыянальнага прыгнёту, людзі карыстаюцца здабыткамі сацыялістычнага ладу, які не ведае крызісаў і беспрацоўя і забяспечвае няўхільны ўздым матэ-

рыяльнага дабрабыту і культурнага ўзроўню усіх працоўных. Сталінская Канстытуцыя ўзбройвае наш народ маральна і палітычна на барацьбу за поўную перамогу камунізма.

У гады Вялікай Айчынай вайны Вы праявілі сябе як геніяльны ваенны стратэгі і найвялікшы палкаводзец усіх часоў і народаў. Перад тварам смерцельнай небяспекі Вы згуртавалі саветскія народы на барацьбу з вераломным ворагам. З Вашым імем, якое ўвасабляе палымны саветскі патрыятызм і бязмежную веру ў перамогу нашай справядлівай справы, гераічнай Саветскай Армія зламала хрыбет гітлераўскаму зверу, выкінула яго са свідзённых межаў нашай Радзімы і дабіла ў яго ўласным лодаве.

Пад Вашым кіраўніцтвам наша краіна ў найкарацейшы тэрмін аднавіла і пераўзыйшла даваенны ўзровень развіцця народнай гаспадаркі, дамаглася значнага павышэння матэрыяльнага дабрабыту народа, далейшага ўмацавання сваёй ваенна-эканамічнай магутнасці.

Пераварочы ў жыццё Вашы ўказанні аб арганізацыі новага магутнага ўздыму народнай гаспадаркі, саветскі народ узвучыў і паспяхова прадаўжае нерарывнай вайной шлях паступовага пераходу ад сацыялізма да камунізма.

Саветскі Саюз пад Вашым кіраўніцтвам вядзе рашучую барацьбу з падпалычыкамі вайны за мір ва ўсім свеце, стаіць на чале антымперыялістычнага лагера, лагера сацыялізма і дэмакратыі. Ваша мудрая і паслядоўная знешняя палітыка высока ўзняла міжнародны аўтарытэт Саветскага Саюза, умацавала яго як аплот міру і бяспекі народаў.

Ваша геніяльнае кіраўніцтва з'яўляецца накіроўваючым і арганізуючым лачаткам, крыніцай духоўнай сілы нашай дзяржавы. З Вашым імем звязаны ўсе заваёвы саветскага народа, якія маюць сусветна-гістарычнае значэнне. Ваша імя з'яўляецца сцягам барацьбы і сімвалам нашай перамогі, яно ўвасабляе адзінства ўсіх сіл саветскага сацыялістычнага грамадства.

З Вашым імем звязаны надзеі і спадзяванні ўсіх сумленных і свабодалюбных людзей свету ў іх барацьбе з эксплуатацыйнай і прыгнечаннем за шчаслівае будучае народаў.

Усёй сваёй самаадданай, рознакаковай і высокароднай дзейнасцю Вы заслужылі сабе палымную любові, найглыбейшую павагу і бязмежную ўдзячнасць усіх народаў Саветскага Саюза і ўсяго перадавага прагрэсіўнага чалавецтва.

Адзначаючы ў дзень слаўнага сямідзесяцігоддзя Вашы выключныя заслугі перад саветскім народам і сацыялістычнай дзяржавай, Презідум Вярхоўнага Савета Саюза Саветскіх Сацыялістычных Рэспублік выказвае Вам пацухі любові і ўдзячнасці ўсяго саветскага народа і шле Вам, нашаму вялікаму правадыру, настаўніку і другу, свае лепшыя прывітання і гарачыя пажаданні доўгіх год жыцця і працы на шчасце і карысць народаў Саветскага Саюза.

ПРЕЗИДУМА ВЯРХОУНАГА СОВЕТА СОЮЗА
СОВЕЦКІХ СОЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ РЭСПУБЛІК.

20 снежня 1949 г.

УКАЗ ПРЕЗИДУМА ВЯРХОУНАГА СОВЕТА СССР

АБ УСТАНАЎЛЕННІ МІЖНАРОДНЫХ СТАЛІНСКІХ ПРЭМІЙ
„ЗА ўмацаванне міру паміж народамі“

1. Устанавіць міжнародныя Сталінскія прэміі „За ўмацаванне міру паміж народамі“.
2. Устанавіць, што асобы, узагароджваемыя міжнароднай Сталінскай прэміяй, атрымаваюць: а) дыплом лаўрэата міжнароднай Сталінскай прэміі; б) залаты натрудны медаль з ізабражэннем І. В. Сталіна; в) грашовую прэмію ў памеры 100.000 рублёў.
3. Устанавіць, што міжнародныя Сталінскія прэміі „За ўмацаванне міру паміж народамі“ прысуджаюцца штогодна ў колькасці ад 5 да 10 прэміяў спе-

цыяльным Камітэтам па міжнародных Сталінскіх прэміях, утвараемым Презідумам Вярхоўнага Савета СССР з прадстаўнікоў дэмакратычных сіл розных краін свету.

4. Прысуджэнне прэміяў рабіць у дзень нараджэння Іосіфа Вісарыёнавіча Сталіна — 21 снежня кожнага года. Першыя прэміі прысудзіць у 1950 годзе.

Старшыня Презідыума Вярхоўнага Савета СССР Н. ШВЕРНІК.
Сакратар Презідыума Вярхоўнага Савета СССР А. ГОРКІН.

Масква, Крэмль. 20 снежня 1949 года.

ХАЙ СМУТАК ВА ЧЭЙ ТВАІХ ДОБРЫХ НЕ РОСІЦЬ, ЦІ СОНЕЙКА ЗАХАД, ЦІ СОНЕЙКА ЁСХОД.

ГЕНЕРАЛІСІМУС І. В. СТАЛІН.

Нарціна мастака Н. Аўчынінава (г. Брэст).

І. В. Сталін—стваральнік Беларускай Совецкай Соцыялістычнай дзяржавы

З першых дзён перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі партыя большевікоў, вядзікі Ленін і Сталін сістэматычна займаліся пытаннямі дзяржаўнага ўстройства раней прыгнёчанага нацыянальнасцяў. Стварэнне ўсіх савецкіх рэспублік, у тым ліку і Беларускай, ажыццяўлялася пры самым актыўным і непасрэдным удзеле таварыша Сталіна.

Займаючыся пытаннямі дзяржаўнага ўстройства Совецкай Беларусі, таварыш Сталін неаднаразова гутарыў з налітычнымі і грамадскімі дзеячамі Беларусі.

2-га снежня 1917 года таварыш Сталін на паседжанні Соўнармама робіць даклад аб Украіне і аб скліканні з'езда Саветаў Беларусі. Было намечана склікаць з'езд у канцы лютага 1918 года. На гэтым з'ездзе трэба было вырашыць пытанне аб утварэнні БССР.

Аднак гэтая вельмі важная справа была прыпынена часовай акупацыяй значнай часткі Беларусі нямецкімі імперыялістамі ў пачатку 1918 года.

Насля вызвалення Беларусі ад нямецкіх імперыялістаў зноў на чаргу дня было пастаўлена пытанне аб утварэнні Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі. У снежні 1918 года ЦК РКП(б) на прапанову Леніна і Сталіна прыняў рашэнне аб утварэнні БССР.

25 снежня 1918 года таварыш Сталін гутарыць з адказнымі супрацоўнікамі Беларускага Нацыянальнага Камісарыята аб дзяржаўным устройстве Беларусі.

У гэты ж дзень таварыш Сталін на прамому прыводзе паветамі ў Смаленск старшыні Паўночна-Заходняга Абласнога Камітэта РКП(б) А. Ф. Мяснікову аб тым, што ЦК РКП(б) прыняў рашэнне аб утварэнні БССР. Адначасова таварыш Сталін прапанавалі Мяснікову выехаць у Маскву для сумеснага абмеркавання пытанняў аб практычным ажыццяўленні рашэння ЦК РКП(б) аб утварэнні БССР.

А таксама пазначыць, звязаныя з утварэннем БССР, а шостую Паўночна-Заходнюю абласную канферэнцыю РКП(б), намечаную на 27 снежня, перанесці на 30 снежня 1918 года.

27 снежня ў Маскву выехалі Мяснікоў і іншыя адказныя работнікі Абласнога Камітэта РКП(б) і Абласнога Выканаўчага Камітэта Заходняй вобласці. На нарадзе ў таварыша Сталіна былі абмеркаваныя пытанні аб дзяржаўным устройстве Беларусі, яе граніцах, канструаванні савецкага Урада Беларускай рэспублікі, а таксама пытанні, звязаныя з утварэннем БССР.

Кі(б)Б як самастойна частка РКП(б). На прапанову таварыша Сталіна кіруючым цэнтральным органам Кі(б)Б вылучалася Цэнтральнае бюро, якое карысталася правамі Абласнога Камітэта і падначальвалася ўвогуле ЦК РКП(б).

Гістарычнае рашэнне ЦК РКП(б) і асабіста ўказанні таварыша Сталіна з'явіліся базой праграмы дзясяцігады большавікоў Беларусі па стварэнню і будаўніцтву Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі і Кі(б) Беларусі. Таварыш Сталін адрадаваў праект Маніфеста аб утварэнні БССР і ўнёс у яго рад прынятых паправак і з'яўваў.

30—31 снежня 1918 года ў горадзе Смаленску адбылася шостая Паўночна-Заходняя абласная канферэнцыя РКП(б). У адвядзенні з рашэннем ЦК РКП(б) і ўказаннямі Леніна і Сталіна канферэнцыя прыняла рашэнне аб утварэнні БССР.

Зыходзячы з паставы аб аб'яўчэнні Беларускай Совецкай Соцыялістычнай

Рэспублікі і прымаючы пад увагу тое, што на канферэнцыі былі поўнаюцю прадстаўлены ўсе камуністычныя арганаізацыі, якія знаходзіліся на тэрыторыі Беларусі, шостая Паўночна-Заходняя канферэнцыя РКП(б) абвясціла сябе Першым з'ездам Кі(б) Беларусі.

Выказваючы думы і імкненні працоўных мас Беларусі, з'езд заявіў, што яны не жадаюць ніякай другой улады, акрамя ўлады Саветаў, якая з'яўляецца іх роднай уладай. Шрыняшы рашэнне аб утварэнні БССР, Першы з'езд Кі(б)Б пасля прыняцця тэлеграму Савету Народных Камісараў РСФСР, у якой прыняты павярдыць яго рашэнне аб абвясціненні Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі і абвясціць аб гэтым працоўным усюгу свету. У тэлеграме выказвалася ідэя садружства і агульнасці інтарэсаў беларускага народа з вялікім рускім народам.

Пад кіраўніцтвам ЦК РКП(б) і асабіста таварыша Сталіна, выбранае з'ездам Цэнтральнае бюро Кі(б)Б адразу ж прыступіла да ажыццяўлення гістарычнага рашэння Першага з'езда аб утварэнні БССР.

Стварэнне Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі і Кі(б) Беларусі праходзіла ў абставінах жорсткай барацьбы партыі большавікоў супраць буржуазных нацыяналістаў.

Першага студзеня 1919 года ў адвядзенні з укааннем таварыша Сталіна быў апублікаваны Маніфест Часовага рэвалюцыйнага рабоча-сялянскага Урада аб аб'яўчэнні Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі. Дзень апублікавання гэтага Маніфеста стаў днём нараджэння Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

2—4 лютага 1919 года адбыўся Першы з'езд Саветаў Беларускай рэспублікі. На з'ездзе прысутнічалі старшыні ЦКРБ Я. М. Сварлоў, Вітаючы дэлегатаў з'езда ад імя ЦК РКП(б) і ЦКРБ РСФСР, тав. Сварлоў гаварыў, што «Рускі пралетарыят ніколі не забудзе таго, што вы першыя прынялі на себе ўдары і папек германскага імперыялізма, сіннылі яго прасоўванне ў гэты краіны», што рускі пралетарыят дапамагае маладой Беларускай Совецкай рэспубліцы ў справе будаўніцтва новага сацыялістычнага жыцця.

Тав. Сварлоў абвясціў пастанову Прэзідыума ЦКРБ РСФСР «Аб прызнанні незалежнасці БССР».

Першы з'езд Саветаў Беларускай рэспублікі прыняў Першую Канстытуцыю БССР і гэтым самым закладаў аснову ўтварэнне БССР. З'езд Саветаў Беларускай ССР прыняў декларцыю аб устааненні Федэратыўнай сувязі з братамі РСФСР і іншымі савецкімі рэспублікамі.

За гады савецкай улады беларускі народ пад кіраўніцтвам ЦК ВКП(б), пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна прайшоў слаўны гістарычны шлях. Пад сцягам усёперамагальных ідэй ленынізма, пад кіраўніцтвам вялікага правадыра, друга і настаўніка—таварыша Сталіна беларускі народ у дружнай сім'і народаў Савецкага Саюза ўнёсена ідзе да пабудовы камуністычнага грамадства ў нашай краіне.

І. ЧЫМБУРГ.

Пятрусь БРОЎКА Правадыр жыцця

Не, не зма, вясна ва ўсіх вачах!
На новай вуліцы ўстае да домам дом,
Блішчэць пад сонцам сьвонэй фарбай дах,
Чуець — спяваюць дасці за вакном.
Чаму-ж так многа
Новых пабудов,
Чаму так многа
Звоніх галасоў?
Мы знаём —
Сталін вуліцай прайшоў!

Вялікасныя, творчыя часы!
Гудуць гудкі ўрачыста на зары,
Нуды ні глянё, заводу парпусы —
Свее станкі, камбайны, трантары!..
Чаму-ж заводу
Незлічоны лік,
Дзе быў пустыр,
Глядзіш, гігант узнік?
Мы знаём —
Сталін — першы будаўнік!

Прыгомы вы, нагасныя палі,
Сваім багаццем і сваёй красой,
Няма такой пшаніцы на зямлі —
На дзве галіны дужы колас у ёй!
Чаму-ж так многа
Ураджайных ніў,
Чаму кругом
Наш край заналасіў?
Мы знаём —
Сталін з себітамі быў!

Плячо ў плячо за шчасце ідуць,
Мільёны з намі ідуць. Мы не адны!
Магутны кіч на ўвесь сувет гучыць:
Няхай дрыжач падпальшчыкі ваіны!
Чаму за мір
Шэпці расце прасяг,
Чаму за мір
Высока ўзійліся сцяг?
Мы знаём —
Сталін — правадыр жыцця!

Максім ТАНК

Песня

Мне трэба блакіту было
Для найлепшае песні,
Для песні пра Сталіна, —
Мне даў яго вецер правдесні.
Мне трэба ішо чыло зьяння, —
Далі яго сонца і зоры.
Мои трэба была мне,
Як мне пазычылі горы.
Патрэбен быў голас, —
Прыслала бурлівае мора.

А люблю,
Без якой не народзіцца
Песня ніводная,
Любоў святлейшую
Ад майснага ветру пагоднага,
Ярчэйшую нават
Ад сонца і зораў,
Мацнейшую нават
Ад скалаў і горай.
Гучнейшую ад марскога прыліва, —
Я знайшоў у сэрцы народным.

І быў гэты дзень
Для мяне венапоным
І самым шчаслівым.

МІНУТНАЯ стралка марудна набліжаецца да дванаццаці. Калі засталася тры хвіліны, Туравец даў знак радасці: час уключэння. Ён узяў адін навушнік, другі прыціснуў Землякову. Радзіст павярнуў уключэнні—у навушніках пачуўся спачатку блаздыны трэск і шпашенне, потым, паступова ўзмацняючыся, вышлі першыя гукі:

— Керчы і Нікалава, пладародныя землі паміж Дняпром і Прутам... 3 фашысцкага рабства вызвалены дзесяткі мільёны савецкіх людзей!.. (Што гэта? Загад Сталіна? Ніжэ я спазніўся?!—мільягала траўжэна ў галаве. — Як-жа гэта? Няўжо галзніч падвёў?). Выконваючы вялікую справу вызвалення роднай зямлі ад фашысцкіх захопнікаў, Чырвоная Армія вышла да нашых дзяржаўных граніц з Румыніяй і Чэхаславакіяй і прадаўжае цяпер граніч варажыя войскі на тэрыторыі Румыніі..

Так, гэта загад Сталіна! Туравец быў у гэтым цяпер перакананы. Ён не можа памыліцца, хоць і не чуў пачатку перадачы—яму гэты стыль добра знаём. Не дзіваваць, уславоўваўся Туравец у голас дыктара, стараючыся ўсё запамінаць, баючыся прапусціць хоць адно слова.

Разам з ім змоўка і замерыў ўсе, хто быў каля радыі, хоць яны і не чулі слоў загада. Яны дапытывалі сацылі вачыма за Тураўдом і радзістам і па іх твары стараліся ўгадаць, што яны чуюць. І калі чорныя шытанскія вочы камісара заіскрыліся радасцю — заўсімхаліся разам людзі. Калі-ж яго твар зрабіўся сур'ёзным і круты смугляны лоб ад скроні да скроні пераварзлі раўчакі маршчыні — твары ўсіх сталі сур'ёзнымі і наездражымі. Некалькі пер-

Сталінскія выказванні аб мастацкай літаратуры і творчых задачах савецкіх пісьменнікаў непарыўна звязаны з вучэннем таварыша Сталіна аб марксісцкім дыялектычным метады ў прымяненні да гісторыі грамадства, аб марксісцкім філасофскім матэрыялізме, аб нахожджанні і значэнні грамадскіх ідэй.

У класічнай рабоце «Аб дыялектычным і гістарычным матэрыялізме» таварыш Сталін указвае, што матэрыя, прырода, быццё прадстаўляюць сабой аб'ектыўную рэальнасць, якая існуе незалежна ад свядомасці і з'яўляецца крыніцай адчування, уяўленняў, меркаванняў людзей, а наша свядомасць—матэрыяльна-вытворная, таму што яна — вынік уздзеяння знешняга свету на органы чалавечых успрыняццяў і прадстаўляе сабой адбіццё матэрыі, прыроды, быцця, і што намы вельмі заканамерна сьвету, законаў прыроды, грамадскага жыцця, «правераныя вопытам, практыкай, з'яўляюцца даставярнымі ведамі, якія маюць значэнне аб'ектыўных ісцін» («Пытанні ленынізма», 1939 г., стар. 543).

Гэтае вучэнне таварыша Сталіна непахісна сьвердзіла марксісцка-ленынскаю гісеалягію як усеагульную антымістычную тэорыю пазнання і таму мае агульнанавуковае метадалагічнае значэнне. Яно-ж узняло ўсе гуманітарныя навукі, у тым ліку і літаратуразнаўства, у катэгорыю дэкартных навук, здольных выкарыстаць законы развіцця грамадства і мышленне для практычнага прымянення. Гэтае-ж вучэнне раскрылае з усёй глыбінёй гісторыка-назнавальную функцыю літаратуры як вобраза-га засваення свету і служыць філасофскім абгрунтаваннем сацыялістычнага рэалізма ў мастацкай творчасці.

У святле гэтага вучэння раскрываецца ўся глыбіня неаднаразовых заклікаў таварыша Сталіна да пісьменнікаў—«вучыцца ў жыцці» і мудрасці яго сьверджання, што «калі пісьменнік сумленна адлюструе праўду жыцця, ён абавязкова прыдзе да марксізма».

У гэтым аспекце трэба разумець і рад прыватных сталінскіх указанняў пісьменнікам — шырэй і больш канкрэтна выучаць жыццё. Напрыклад: «Калі Вы не бачылі нічога з'яўвацца нафтавых вышкаў, то Вы «не бачылі нічога». Ушэўнены, што Баку даць Вам багатаейшы матэрыял для такіх

І. В. СТАЛІН.
Работа скульптара З. Азгура.

тызан усё паглядзілі з-за пляча радасца на белы дыванны лістак з некайкі нямецкага «гробшчыка», які Землякоў хутка запаўняў неразборлівымі заўважэннямі.

У гэты час Туравец забыўся на стому, якая ядаўна проста валіла з ног, на непазбыўны, аднавацца, цяжар няўдалага паходу, на трывогу.

— Што ён кажа? — не ўтрываў шырокашчы рудабароды партызан, з новай марлевай павязкай на вялікай, стрыжанай галаве.

Камісар матнуў галавою, каб той не перашадаваў, баючыся прапусціць што-небудзь. А далейкі ўшэўнены голас вачынуца з Масквы прадаўжаў:

— Справа заклочаецца цяпер у тым, каб ачысціць ад фашысцкіх захопнікаў усю, дыктар асабіста выдзеліў слова «ўсю»,—нашу зямлю і аднавіць дзяржаўныя граніцы Савецкага Саюза па ўсёй лініі,—дыктар зноў выдзеліў тры апошнія словы,—ад Чорнага мора да Баронцава мора..

Наша чарга настае! Наша свята надыходзіць! — сьнявала ў сэрцы Тураўца. І хоць гэта была толькі задача, якую правадыр ставіў арміі і народу, Туравец прыняў яе так, нібы яна ўжо стала сапраўднасцю, спраўджанай, здзейсненай рэальнасцю.

І вост дыктар усю сказаў апошняе—«Вярхоўны Галоўнакамандуючы... Сталін», потым у радзікі загучэў урачысты марш, а ён мімаволі ішо чырмаў навушнік. Раптам гукі марша абарваліся.—Землякоў, зберагаючы рэшткі энергіі, вымолчыў радзіку. Туравец паклаў навушнік і ўстаў, павярнуўшыся да людзей.

— Што Сталін сказаў? — убацьку камісар перад сабою ўважліва вочы.

Людзі неадрадна чакалі яго слоў. Камі-

жамчужынак, як «Ціпа» (Пісьмо г. Дзям'яну Веднаму», 15 снежня 1924 г., т. 6, стар. 275).

Увага да жыцця, праўдзівае апаваданне «аб тых глыбінных працесах апаваданне прапоўнага ўздыму, якія складаюць унутраную спружыну сацыялістычнага сьпаборніцтва», выкладзены ў, па сутнасці спраўдзіва, вельмі сціплай брашуры Е. Міхуліннай «Спаборніцтва мас», адзначаны таварышам Сталіным у прадмове да гэтай кніжкі, як несумненнае вартасце аўтара.

Сталінскае вучэнне аб матэрыяльных сілах грамадства як крыніцы фармавання духоўнага жыцця людзей — грамадскіх ідэй, налітычных поглядаў, філасофскіх ідэй і г. д.—внесла сакруальны ўдар на габітэтную схластэцы і кніжнаму кампаратыўнаму буржуазнага літаратуразнаўства і настойліва патрабуе ад савецкіх літаратараў пры ацэнцы мастацкіх твораў і асяяцленні заканамернасцяў літаратуранага працеса зыходзіць не з кніжных ідэй, тэорый, поглядаў, а з рэальнага жыцця грамадства, адлістраванне якога яны з'яўляюцца.

Сталінскае патрабаванне «не замазваць суапрачэнсці капіталістычных парадкаў, а ўскрываць іх і разматваць» рашуча паказвае навуковае класавое аналізу мастацкай творчасці і выкрывае ўсю ілжывасць буржуазнага «аб'ектывізма» і «тэорыі адзінай плыні», якія каронным чынам суапрачэнь асноўнаму закону дыялектыкі.

Важнейшае палажэнне гістарычнага матэрыялізма, што «галоўнай сілай у сістэме ўмоў матэрыяльнага жыцця грамадства, якая вызначае фізіяномію грамадства, характар грамадскага ладу, развіццё грамадства ад аднаго ладу да другога», з'яўляецца спосаб здабывання сродкаў для жыцця, спосаб вытворчасці матэрыяльных вынікаў, — таварыш Сталін да гістарычнай навуцы вытлумачыў у тым сэнсе, што яна «навіна, перш за ўсё, заняцця гісторыі вытворчай матэрыяльнай выгоды, гісторыі вытворчай мас, гісторыі народаў» (там жа, стар. 552).

Гэта азначае, што ў аснову правільнага разумення гісторыі літаратуранага працеса павіны быць пакладзена вырашэнне пытання аб ролі арміі і народа ў стварэнні мастацкіх каштоўнасцяў.

«Лёс народаў і дзяржаў, — гаварыў таварыш Сталін 19 лютага 1933 года на Першым з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў,— вырашаецца цяпер не толькі правадырамі, але перш за ўсё і галоўным чынам мільённымі масамі працоўных» («Пытанні ленынізма», 1939 г., стар. 422). Гэтыя ўказанні правадыра канчаткова вырашылі праблему народнасці ў навуцы аб літаратуры.

Непамерна вялікае значэнне для вырашэння ўсіх важнейшых пытанняў савецкага літаратуразнаўства маюць у пэтым філасофска-налітычныя работы І. В. Сталіна.

У гістарычнай прамове на нарадзе гаспадарнікаў 23 чэрвеня 1931 г. таварыш Сталін ставіў, напрыклад, залучу на-поваму прадаваць, па-новому кіраваць і патрабаваць, «каб нашы гаспадарчыя кіраўнікі кіравалі прадрэспетамі не «папоўгу», не «з паветра», а канкрэтна, прадметна, каб яны надыходзілі да кожнага пытання не з пункту гледжання агульнай абалбатні, а строга дзелавым чынам, каб яны не абмяжоўваліся пашыравай адпскай або агульнымі фразамі і лозунгамі, а ўваходзілі ў тэхніку справы, унікалі ў дэталі справы, унікалі ў «дробязі», таму што з «дробязяў» будуюцца цяпер вялікія справы» («Пытан-

Іван МЕЛЕЖ

ЗАГАД ПР

сар даўно, ад самай зімы, мусіць, не збіраўся гаварыць такіх значных слоў.

— Таварыш Сталін сказаў, сьлоры,—прамавіў Туравец усхваляваным голасам, абдыкачы зьвязанымі нахвешнымі вачыма твары партызан, — наша задача цяпер у тым, каб ачысціць ад нямецкіх захопнікаў усю савецкую зямлю і аднавіць усе нашы граніцы..

— Усе граніцы! Чуці? — выкрыкнула радасна Залеская, вясёлая галасістая сівуха-сестра і раптам заплакала.

— Значыцца, цяпер хутка... уся Беларусь?

Але над усімі галасамі падняўся густы і моцны, як заводскі гудок, бас рудабародага з павязкай на галаве:

— Шка вы, сакатухі! Слухайце лепш! Што, таварыш камісар, яшчэ ён сказаў?

І Туравец стаў гаварыць далей, што сказаў Сталін. Ён стараўся ўсюючыць усё, што чуў, непакоячыся, як-бы не забыць што-небудзь. Выкладаў ён неважліва, павольна таго, які ўспамінаў, але гэта не змяніла ўражання ад яго слоў. Усе слушалі ўважліва і ўрушана. Так пачалася яго першая рамова пра загад.

Гледзячы на людзей, камісар падумаў, як цяпер, у іх становішчы, усім патрэбны Сталінскія словы. Трэба, каб яны хутчэй дайшлі да ўсіх, трэба зараз-жа перадаць іх усім — ва ўсе роты, ва ўсе ўзвалы, кожнаму байцу... Ён зірнуў на Землякова: — Перайсіць загад?

— Зараз ськончу..

Туравец нашкодаваў, што няма яшчэ

ні ленынізма», 1939 г., стар. 348). Гэтыя тэарэтыка-пазнавальныя і метадалагічныя ўказанні таварыша Сталіна далі новым літаратуразнаўцам глыбокія растлумачэнні і напрамак для правільнага і канкрэтнага вывучэння мастацкіх твораў праз аналіз іх састаўных элементаў, такіх, як тама, ідэя, вобраз, характар, дзеянне, сюжэт і г. д., чым было назаўсёды склочана з вулгарным сацыялізмам у савецкім літаратуразнаўстве.

Каштоўнейшыя ўказанні на пытаннях мастацкай літаратуры, крытыкі і арганізацыйнага кіраўніцтва літаратурнай справы маюць упершыню апублікаваныя ў 11 і 12 тамах Твораў І. В. Сталіна літаратурна-тэарэтычныя і крытычныя работы таварыша Сталіна «Адаз Віль-Беларускаму», «Прамова да кніжкі Е. Міхуліннай «Спаборніцтва мас», «Пісьмо тав. Феліксу Кошу», «Пісьмо А. М. Горькаму», «Пісьмо тав. Безыменскаму».

Таварыш Сталін вучыць, што каштоўнасць мастацкага твора трэба вызначаць не паводле наасобных прыватнасцяў і вышарковых настрояў, а паводле агульнага, яго напрамку, паводле асноўнага ўражання, якое застаецца ў гледачоў, чытачоў.

Таварыш Сталін паставіў у гэтых работах перад савецкай літаратурай важнейшыя задачы праўдзівага і канкрэтнага адлюстравання аднаго з самых важных фактараў будаўніцтва камунізма — сацыялістычнага сьпаборніцтва.

Асабліва важным у кіраўніцтве літаратурнай справы ў СССР таварыш Сталін лічыць барацьбу за выдзіненне, выхаванне і вылучэнне новых літаратурных кадраў. У пісьме Феліксу Кошу таварыш Сталін у 1929 годзе пісаў:

«У нас ёсць сотні і тысячы маладых здольных людзей, якія ўсімі сіламі стараюцца прабіцца зноў ўверх для таго, каб унесці сваю даніну ў агульную сьвербальную нашага будаўніцтва. Але іх спробы часта застаюцца марнымі, таму што іх скрозь і ўсюды заглушаюць самаўшэўненасць літаратурных «імен», бюракратызм і бязлітаснасць некаторых нашых арганізацый, нарэшце, зайдрыць (якая яшчэ не перайшла ў сьпаборніцтва) рабеснікі і рабесніцы. Адна з гэтых задач заклочаецца ў тым, каб праіць пэтуго глудую сцяну і даць выхад маладым сілам, імя якім летіць» (т. 12, стар. 114).

Таварыш Сталін назваў савецкіх пісьменнікаў інжынерамі чалавечых душ. Гэта значыць, што яны павіны вельмі добра ведаць жыццё і ўмець пераказаць чалавечы перадавае савецкіх людзей, каб на вышыні іх працы, іх высокасвадомых адносін да патрэб і інтарэсаў дзяржавы выхоўваць усё савецкае грамадства ў духу камунізма, савецкага патрыятызма.

Недзяг быць пісьменнікам—інжынерам чалавечых душ, —не ведаючы тэхнікі літаратурнай справы, не змагаючыся за высокую майстэрства. Быць інжынерам чалавечых душ — азначае быць па-большавіцку патрабавальным мастаком, змагацца за ідэяна-мастацкую якасць сваіх твораў.

Высунутыя таварышам Сталіным разуменне сацыялістычнага рэалізма вызначыла творчы напрамак савецкай літаратуры, выказала новыя патрабаванні да работ пісьменнікаў, узняло ўсё мастацкае развіццё краіны на новую, больш высокую прысцяпую ступень і раскрыла эстэтычны сэнс усіх творчых шуканняў нашай м. стайкай інтэлігенцыі.

І. ГУТАРАЎ.

ПРЫМІ ПРЫВІТАННЕ, ЯКОЕ ПРЫНОСІЦЬ ТАБЕ, ПРАВАДЫР, БЕЛАРУСКІ НАРОД!

Са Сталіным лёгка жывецца на свеце

Просты, але глыбокі сэнс гэтых куна-лаўскіх слоў увайшоў у свядомасць кожнага савецкага чалавека. Вялікіму Сталіну мы абавязаны сваімі перамогамі і ў барацьбе з ворагамі нашай дзяржавы, і ў будаўніцтве краіны, і нашым упэўненым набліжэннем да заветнай мары чалавечтва — да комунізму.

Таварыш Сталін стварыў самую магутную, самую згуртаваную ў свеце пштанна-партыйную дзяржаву. Ён уклаў у яе ўсе свае сілы, усю сваю нястомную энергію.

Сталінская дружба народаў з'яўляецца непакіснай асновай магутнасці нашай Радзімы. Сіла гэтай дружбы вытрымала ўсе цяжкасці і выпрабаванні, яна служыць заручкай далейшых новых перамог савецкага народа.

Сардэчнай любоўю, глыбокай адданасцю адкавае народ Іосіфа Вісарыянавіча за яго гераічную працу на карысць Радзімы, за яго клопаты, за яго заўсёдную руплівасць аб народным шчасці.

Высшая гордасць і радасць за тое, што мы імем такога правадыра, такога настаўніка і друга, напаяюць сэрца кожнага савецкага чалавека.

Са Сталіным лёгка жывецца на свеце: ясна сонейка, гэтак нам свеціць, як і ў нас, і радасці квеццям. Гора не зналі старыя і дзеці, — Са Сталіным лёгка жывецца на свеце.

Высокая гордасць і радасць напаяюць сэрцы кожнага з нас, калі мы чуюм і бачым, з якім удзяльным вымаўленнем сёння вялікае імя на мовах народаў усяго свету. «Няхай жые Сталін!» — гэтыя словы на вушнях усё перадаваць чалавечтва. Імя Сталіна стала сімвалам шчасця, сімвалам будучыні, баявым догмам усіх барацьбітоў за жывіць, за мір, супакой тых, хто прагне нажывы на крыві, на забойствах, на няшчасці працоўных. Імя Сталіна — гэта напала бастрашчасна, наша непахісная ўпэўненасць у сваіх сілах, у перамогах над імперыялізмам, над чорнай рэакцыяй.

Цямраная сіла свету старога Спінтагэя і чорны клубок, адна ў яе думка, мэта, дарога — Паўстанне супроць жыцця маладога, Спыніць наш вясенні патак.

Але няхай знаюць: марны заходы Праслужыкаў цемры і зла, Бо з намі ты, Сталін, — воля народа. На ваче краіны, шчасця, свабоды Стаіць твая востаць-скала.

Гэтыя словы сказаў палымны пясняр нашага народа Якуб Колас, і сёння яны гукаць з асаблівай сілай і ўпэўненасцю.

Лепшыя свае творы прысвячаюць паэты жывіць чалавечы шчасце — Сталіну. Сяньня задумваюцца з гэтых твораў сталі эсяямі, якія слявае народ, выказваючы іх глыбокую ўдзячнасць вялікіму правадыру.

Мы роднаму Сталіну ў песні Любоў і падыму прынеслі палёў беларускай зямлі.

(К. Крапіва)

дэс краіны, жыццё народа — непарукай сувязі з дэянасцю партыі, з нястомнай веліччай прапай Іосіфа Вісарыянавіча, яго допатамі аб шчасці працоўных. Хвалючую карціну сустрэчы былой арабчанкі з правадыром намаляваў у сва-

бй паэме «Кацярына» Пятрусь Броўка:

У сям'і многанароднай
Ён вітаў дзяцей сваіх —
Самы проты, самы родны,
Самы мудры ад усіх...

І глядзела Кацярына,
Не спускаючы вачэй,
На ягоны твар, на прасядзі,
На любімага ўсяго:
Праз усё жыццё, далосе,
Блізка бачыла яго.

Гэта ён яе ў няволі,
Парабчанку, сунішаў,
На чужым, куцальні полі
Слэзы крыўды выпраў.

З глыбокай паэтычнай узрушанасцю перадае гэтыя крышталёвыя народныя пачуцці любі да правадыра ў многіх сваіх творах — у паэмах і ў вершах — Аркадзь Куляшоў. Шчырым накізам гучаць словы верша «Вацька», звернутыя да дачкі, з якой развітаецца вайн у цяжкаму гадыну і з якой перадае свае самыя заветныя пачуцці:

Зірні на рысы твару дарагога,
Як я, ты зразумееш зноў і зноў,
Што гэта бацька родны,
У якога
Шмаг на выку загінула сёню.

Ён — бацька мой.
Мне паміраць не страшна.
Да кроплі ўсё жыццё яму аддам,
Бо неадрама кроў пралецца наша,
І ўнуку ўнукаў
Дзякуй скажучы нам.

Не толькі савецкі народ, але і працоўныя ўсяго свету добра разумеюць, што блізкапрыкладнай на сваёй веліччасці перамогай над нямецкім фальшым чалавечтва абавязана палкаводцам генію Сталіна. У час, калі «цяжкая, суровая доля нам выпала», імя Сталіна, слова Сталіна, яго розум і воля былі той жыватворнай крыніцай, з якой чорнаў народ-вайн сілы для барацьбы з непахіснымі захопнікамі.

У вершы «Правадыр» Пятро Глебка з паэтычнай прастамай і выразнасцю намаляваў вобраз, які натхніў у баях за Радзіму кожнага нашага байца і партызана:

Наперад лясамі, палямі, гасцінцам
Выдзе ён на ворага нашы палкі,
Нябачна ў зямлянках жыве з нехачанцам
І водзіць твардзейскія часткі ў птыкі.

Кожную сваю перамогу савецкі людзі звязваюць з імем любімага правадыра. Ужо ўвайшло ў традыцыю, што людзі спынаюцца на паведамліць аб сваіх выдатных перамогах і дасягненнях у першую чаргу таварышу Сталіну. Гэтак імкненне вынікае з глыбокае любі да Іосіфа Вісарыянавіча, з жадання народа перадаваць свайго правадыра добрай весткай.

У часе выхавання пісалі таварышу Сталіну з фронту, з перадавой лініі, партыі, заны — з лясцоў Беларусі, з глыбокага варожата тэлу. Іны дзяліліся сваімі поспехамі, выказвалі пачуцці адданасці чалавеку, імя якога натхняе іх на беспрывкладныя подзвігі.

Хвалючы момант, як партызаны пішуча пісьмо таварышу Сталіну, паэтычна перадае ў адным са сваіх вершаў Максім Танк. Асвеннай ноты, пасля цяжкага і далёкага марша, пасля жорсткага бою з акупантамі, беларускія партызаны пішуча баявое данясенне ў Крэмыль.

— Мы клянёмся, — пісалі яны
Бацьку Сталіну, — мужымі быць
І прасіці са славай сцягі
Праз нявельны агонь барацьбы...

Словы клятвы шумелі вятры
Ад вачэрняй да ранняй зары,
Паўтаралі іх зоры, Дняпро
І смалістыя сосны ў бары.

І калі даяцелі яны
Да Крэмыля, дык начы снівае
Аварылася на-над зямлэй —
Праграмела салютам Масква.

Адчуванне сваёй злітнасці са Сталіным — гэта адначасова і ўсведамленне савецкім народам сваёй сілы і непераможнасці. Чысты, светлы вобраз той долі, таго жаданага лёсу, якога працоўны чалавек шукаў стагоддзямі, стаўся жыццём, рэчаіснасцю. Пакаленне людзей, якое прышло разам з Кастрычніцкай рэвалюцыяй, якое расло і выхоўвалася ва ўмовах, створаных партыяй Леніна — Сталіна, сёння па-праву гаворыць словамі Пімена Панчанкі:

Я гэтую песню пра Сталіна склаў,
Саргэў яе сэрцам сваім маладым.
Як сонца патрабна для кветак і траў,
Так ты для мяне, дарагі правадыр.

Расціў, гадаваў ты, як сына, мяне,
Спазнаў я вялікую ласку тваю.
За ўсёх на зямлі для мяне ты радней,
Табою жыву я, цябе я цяю.

Да таварыша Сталіна звернуты самыя задушыльныя, самыя чыстыя думы і пачуцці ўсіх савецкіх людзей, усёга магутнага і непераможнага савецкага народа, усёго перадавага, пратрэсцінага чалавечтва.

У дзень слаўнага 70-годдзя з дня нараджэння нашага вялікага настаўніка і друга беларускі народ шчырымі, сардэчнымі словамі сваіх лепшых песень гаворыць:

Жыві і красуйся нам вечныя веці,
Як вачо пльывуць жыватворныя рэкі!
З табою добром у нас поўныя засеці,
З табою не страшныя для нас

Васіль ВІТКА.

КЛЯТВА. Работа скульптара А. Бомбеля.

Кандрат КРАПІВА

Твой светлы геній бачу я ва ўсім

Абняўшы думкамі Радзімы шыр,
Яе выдатных поспехаў уздым,
Тваю вялікасць, родны правадыр,
Твой светлы геній бачу я ва ўсім.

Налі турбін я чую роўны гул,
Налосся спелага пад ветрам шум, —
Біццё твайго я сэрца чую тут,
Здзяйсненне творчых мар тваіх і дум.

Зеўнды, калі я ў руці хлеб бачу —
Багаты дар калгасных нашых ніў,
Я ў думках дзякую правадыру:
На шчасце нам калгасы ты стварыў.

Стаіць юнак-рабочы за станком, —
Ён працаю пранлаў да славы шлях,
І ты схіляешся над юнаком,
І радасць бачу я ў тваіх вачах.

Знякучу сіні ранак застае
Вучоныя ў сярэдняй цесным кніг, —
Святлом глыбокай мудрасці твае
Азораны здабыткі працы іх.

Расце уцеха наша — малышы,
Іх шчасце дня вясновага ярчай, —
Сойціца цэпльня твае душы
У позірку шчаслівым іх вачэй.

Старэнькая на схіле доўгіх дэйн,
Спакойная за долю маладых,
Ад сэрца матчыны шле табе паклон
За шчасце ўнукаў-праўнукаў сваіх.

І я ад сэрца дзякую табе
За лёс народа і за ўласны лёс,
За тое ўсё, што ў мужнай барацьбе
Здабыў і чалавечтву ты прынес.

Шмаг здэясней ты, вялікіх, слаўных
спраў,
Шмаг радасці і шчасця людзям даў,
Жыві-ж і сам шчасліва доўгі век,
Найлепшы ў свеце мудры чалавек!

Аляксей ЗАРЫШКІ

Вялікае слова

Настрымна йшлі наперад войскі,
І воль горада за спіню,
І нас каля вянгерскай вёскі
Сяляне страці грамадой.

Сардэчна, як на Беларусі,
Ад сэрца падносілі байцам,
З вітаннем ад сяла зварнуўся
Адзін мужык вянгерскі і нам.

У выцілай кашулі потнай,
Твар сонцам ссушана, як стэп.
Відаць, што працаю гаротнай
Ён здабываў надзённы хлеб.

Гучэлі гэтак шчыра словы
І гэтым шчырым быў пагляд,
Ды от шкада — вянгерскай мовы
Не знаў у нас ніхто з салдат.

Як ён хацеў, каб мы даршоты
Усё зразумелі з яго слоў,
Здаўраўся вянгерцаў нешта,
Вачамі моўчкі ўсіх абаву

Нас запыталіна і аддана,
І к сонцу галаву узняў,
І радасна
І ўсхвалявана

Сказаў ён: Сталін, і панлаў
Руку шурпату на сэрца.
І зразумелі мы вянгерца.

АВАДЫРА

УРЫВАК
З РАМАНА

умнымі, прыхаванымі ў глыбіні вачыма, —
я ўсё прыкмычалі.

— Добра навіна!.. — задаволена адкінуў ён, скончыўшы чытаць апошнюю ову, і адрыва, без лішніх слоў, перайшоў на справы: — Вось што — нарэшце думеш? Правільна, нарэшце трэба абавязкова. Не я магу зараз толькі камісару і палітрук азнача па поўназначы. Больш нікога... то не ўсё — з трацінай і восьмай, адрыва жу, — не магу, боюся за гэтыя дзве.

— Ну, што-ж! Даруй, ваго можаш. —
— Калі свід адрыва пакіраваў пасмыльных. —
— Яны вельмі ўважліва да вацца —
— ён аднуціў таго, падшышоў да араў:

— трацію і восьмую пашлі майго —
— я пайду сам, — рашчыў —
— уравец, — Параду і пагаджу, —
— як наро, жые.

Парада з налітрукамі была кароткая. Хвілін праз дзесяць усе разыходзіліся па ротах. Тураўца ў трацію роту прабег мадзёнаўскай касавой хлопчык-разведчык. Да ірэдзга краю прылосае праіраіаца та іўзком ад ямка да ямка, то перабезкамі, адухочы новіет куць і мія. Нічо не дабуўся ён да роты, як за дэсам пачуўся ошчы, пасупова нарастаючы гул, ад таго држэжа зямля. Туравец, каб самае засцігаі яго на адкрытым месцы, —
— і хутка ўвайшоў у акончык —
— перад сабою кулямётчыка

— Эх, пагаварыць не дае! — прамовіў Туравец замест прывітання.

Кравец хутка зняў свой кулямёт, паставіў у кутку агона. З-за раіні двух блізкіх аснак, з-за траітрукга лёця выплыва не, калкі «Юнкерсаў». Прайшоўшы навоўна над акапамі, яны развярнуліся. Два з іх, як каршуні, сталі крута падаць уніз, з пінтуным выплём праляцелі блізка над акончыкам — і неўзабаве пачуўся ўдзлівы энк. Калі ён спіх — не было чуваць, бо навокал раптам загрукатала. Скальхнулася зямля. На Тураўца і кулямётчыка наспыліся дробныя травяністыя камяці.

Потым адзін з самалётаў павярнуў пазад, а другі яшчэ на развітанне зрабіў круг. Над ім раптам вырасла белае вясёлае воблака — лістоўкі.

Да Краўца ў акон прыгнаў ўскочыў васапаваты шырокаплечы Шашура, які асталяваўся побач з Краўцом. Яму, жываюму, непасрэльнаму чалавеку, якому было цесна ў адночочы-ямы, вельмі хацелася пагаварыць з камісарам.

— І бомбы і лістоўкі — разам. Вот пахабілі! — прамовіў Шашура, вітаючыся з Тураўцом. — Пазаеце госця? — перамяніў ён адрыва тон гаворкі, з усмешкай пачыраючы жывымі, крху гарэзнымі вачыма на камісара. — Падрывіў у адстаўцы, кумушан асджэвацца, як марскі леў на сукушчці...
— Немцы асдэль вусім блізка, на ўзлесці

за забалочаным, зацігнутым дзе-ні-дзе аірам, ручаём.

— Колькі яшчэ мы будзем ад гэтых каўбаснікаў трываць тако!

— Нядоўга цяпер, Шашура... — Што-небудзь новае? — запытаўся Кравец і раптам, хутка прыпаўшы шчыкай да галадка прыкладна кулямёта, націснуў спускавы кручок. Прагучыла кароткая скулч чарга. Кравец палаяў прыклад на зямлю і спакойна адвярнуўся ад кулямёта: — Яшчэ аднаго...

Туравец расказаў пра загад. Грукат боа перахаджаў сухаць, і абова часта перапыталы. Кравец увесь час сачыў за полем, не адыходзячы ад кулямёта.

— Значыцца, хутка фрыцы капец? Аднавіць усе траціцы — здорава! — вышліў неарылівы і гарачы «нядрывіў» у адстаўцы. У яго жывых, крху гарэзным вачах, якія часта мяняліся, адбывалася ўсё, што рабілася ў неспойнай душы надрыўніка. Душа гэтая, трэба сказаць, была шырокая і неўраўнаважана і рабіла раней німаля клопатаў камандзірам і камісару, але Туравец любіў Шашура за шчырасць і сілу пачуцця, хоць звычайна трымаў сябе ў дачыненні да яго сурова.

Загад Сталіна слухаў ён уважліва, паірачы час-ад-часу з захапленнем на Краўца.

— Гэта — факт. Сталін слова на верне не відае, — устаўіў спакойна кулямётчык, сочачы за полем. Кравец быў зусім не падобны на таварыша. Ён быў стрыманы, разважлівы чалавек, счужы ў руках і ў вымаўленні пачуццяў. Ніхто не бачыў, каб Кравец калі-небудзь вельмі радаваўся, затое і не сумваў ён ніколі. Ён лічыўся адным з лепшых кулямётчыкаў у брыгадзе.

— А мяне, хлопчы, калі я слухаў вагд таварыша Сталіна, — загаварыў па-саврэбска Туравец, — асабліва ўвайшлі ў намярыць словы, што савецкі народ можа рабіць пуды. Мне здалося, быццам ён таа сказаў да нас... Адзін раз не ўдалося, другі паспрабуем, ды з большай сілай, з большай аясцю!.. Галоўнае — не вешаць галаву, хлопцы!..

— Было такое, чаго таіцца, — шчыра прыпаўся Шашура. — Як лабачыў почу — не ўдалося, трэба аступіцца назад і сядзець амаль без патронаў, думай, — зарэ будзе капец. А цяпер — не!.. Не на такіх насчочу, фрыцы!.. Мы ім яшчэ пакажам такое пуда, такое пуда!

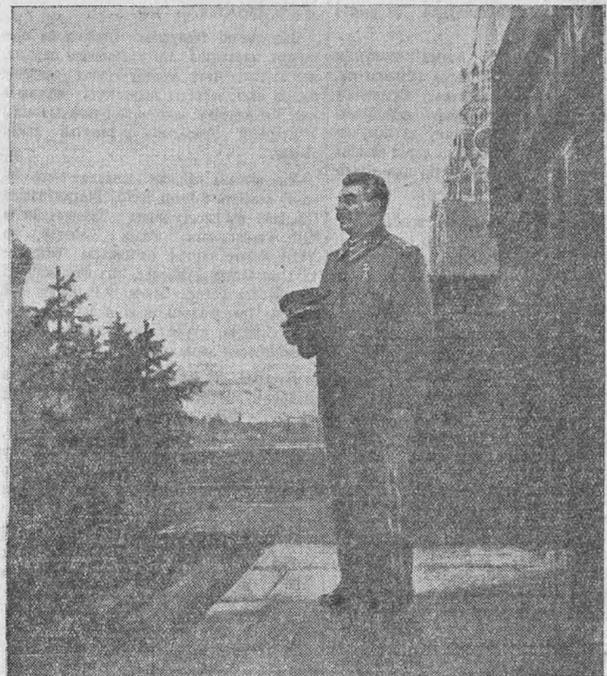
— Як ён там цяпер — таварыш Сталін? Клопаты многа яму! — раптам прамовіў Шашура дротнуцімым голасам.

— Дына што — такая вайна. Я тут каля свайго кулямёта сяджу, каманду адным чалавекам і адкаваю за вузкі ланкі, і то, брат, крута бывае. Скажыць напараўдзе, ніякай работа. Ну, а камандзіру роты ці камандзіру атрада — тым яшчэ гэзай, трэба даць не пра аднаго, а пра сотні чалавек, ды ўсё абдумваць, угадаць... А ў таварыша Сталіна ўсё франты!..

Скончыў яму не даволас, бо тут адрыва навокал густа загрукаталі выбухі. Адна міна, выбухнуўшы поблізу акончыка, як касой, арэзала палову альтовага галяя ўтары.

Праз некалькі хвілін налет раптоўна, як і пачаўся, спіх. Шашура, выпрастаўшыся, загаварыў узрушана:

— Запаліў нас таварыш Сталін сваімі словамі — сядзець сорама! Такія дні надыходзяць, а мы тут, чорт бабары, гвешка! — вочы яго раптам упарта заблішчалі: — Эх, я наважу яшчэ пуда!..

І. В. СТАЛІН ЛЯ МАУЗАЛЕЯ. Карціна мастака І. Давідовіча.

Думы і пачуцці беларускага народа

Певымерна глыбокая і гарачая любоў, шчырая адданасць братніх савецкіх народаў да свайго геніяльнага правадыра і настаўніка, лепшага друга і класатлівага бацькі, палымнага патхціцеля і арганізатара нашых перамог — вялікага Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

«Цяжка ўявіць сабе фігуру гіганта, якім з'яўляецца Сталін, — гаварыў С. М. Кіраў. — За апошнія гады, з таго часу, калі мы працуем без Леніна, мы не ведаем ні аднаго павароту ў нашай рабоце, ні аднаго колы-небудзь буйнага пачынення, доўжана, напаруку ў палітыцы, аўтарам якога быў бы не таварыш Сталін, а хто-небудзь іншы. Уся асноўная работа — гэта павіна ведаць партыя — праходзіць паводле ўказанняў, па ініцыятыве і пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна».

Радасць і прыгажосць свабоднага сацыялістычнага жыцця, буйны росвіт свайго савецкага сацыялістычнага рэспублікі, усе дасягненні і здабыткі ў развіцці эканомікі і нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу культуры беларускага народ звязвае з імем вялікага Сталіна.

Беларускі народ поўны самых узвышаных, самых шчырых і глыбокіх чалавечых пачуццяў да свайго любімага правадыра і настаўніка, лепшага друга і бацькі — таварыша Сталіна. Гэтымі пранікнёнымі пачуццямі гарачай любі, удзячнасці і адданасці таварышу Сталіну прасякнута ўсё жыццё беларускага народа, уся яго стваральная сацыялістычная праца, уся яго культура, творчыя ўзлёты яго думак, яго патрыятычныя імкненні і снадзаванні. Гэтымі высокароднымі пачуццямі да вялікага правадыра прасякнута і саргэты звароты і пісьмы беларускага народа да таварыша Сталіна.

Натхнёнае калектыўнае народнае Пісьмо да вялікага Сталіна ад беларускага народа было напісана ў 1936 годзе ў дзень 16-й гадавіны вызвалення Беларусі ад беланольскага акупантаў. Яго падпісалі два мільёны працоўных Савецкай Беларусі. Пісьмо ў верхах пераказалі выдатныя беларускія пісьменнікі Я. Купала, Я. Колас, П. Броўка, П. Глебка.

Пісьмо беларускага народа вялікіму Сталіну — гэта выдатнейшы гістарычны дакумент і мастацкі твор, у якім у высокапаэтычнай форме ўвасоблены думы і пачуцці беларускага народа і найбольш яркія старонкі з яго слаўнай гераічнай гісторыі.

Са словамі шчырага прывітання, гарачай любі і глыбокай адданасці і падзякі звартаецца многамільённым гераічным беларускім народ да свайго любімага правадыра і настаўніка, друга і бацькі — таварыша Сталіна.

З горкім пачуццём болю апавадае беларускі народ свайму другу і правадыру аб цяжкім мінулым, калі ён на працягу доўгіх стагоддзяў знаходзіўся пад наўдвойным сацыяльным і нацыянальным упіскам. Беларускі народ азнавае свайму правадыру і аб той гераічнай барацьбе, якую ён разам з вялікім рускім народам і пад яго кіраўніцтвам вёў за сваё развіццё ад уладзі царскага самаўладства, памешчыцкага і капіталістыка. Але адшло ў побыт мінулае, «не верне былога ніхто і ніколі, у прах яго пала і знікла, як зым».

З глыбокай радасцю і пачуццём савецкай нацыянальнай годнасці беларускі народ апавадае ў сваім Пісьме аб тым бліскучым і вярнітым шляху, які ён прайшоў разам з усімі братнімі савецкімі народам пад кіраўніцтвам вялікай партыі Леніна — Сталіна за гады савецкай улады.

У Пісьме наўдвойна малаціна ўвасоблены ў глыбока рэалістычным мастацкім вобразах велічыні і прыгожыя праявіліся вобразы маладой сацыялістычнай Беларусі і тых найважнейшых сацыялістычных пераўтварэнняў, у якіх яна Беларусі, у мінулым эканамічна асталяла і прыгнечаная ўскараіна парскай Расіі, ператварылася ў квігнечую і магутную індустрыяльна-калгасную

сацыялістычную рэспубліку — адну з перадавых рэспублік Савецкага Саюза.

У любі да вялікага Сталіна найбольш поўна вымаўляюцца глыбокія патрыятычныя пачуцці беларускага народа, яго асабліва адданасць вялікім ідэям партыі Леніна — Сталіна, сацыялістычнай Радзіме, яго гарачае жаданне памнажаць багацці і ўзвышчаць славу роднай сацыялістычнай дзяржавы, нястомна працаваць над будаўніцтвам камуністычнага грамадства.

У вераснёўскія дні 1939 года адбылася выдатнейшая гістарычная падзея ў жыцці беларускага народа. Увесь беларускі народ з гэтага часу быў узяты пад сваё адзінае Савецкай дзяржаве — Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспубліцы.

Гэта выдатнейшая падзея нарадзіла хвалючы гістарычны твор «З тваім імем у сэрцы» — вершаванае Пісьмо працоўных заходніх абласцей Беларусі да таварыша Сталіна. Пісьмо пераказалі ў верхах паэты Піліп Пестрак, Максім Танк, Міхаель Машара і Міхаель Кімычовіч.

Таварыш Сталін зняў ланцугі няволі з працоўных заходніх абласцей Беларусі, прынес ім мір і свабоду, адкрыў для іх шлях да шчаслівага сацыялістычнага жыцця.

У сваім Пісьме «З тваім імем у сэрцы» працоўныя заходніх абласцей Беларусі расказваюць пра цяжкія пакуты свайго наўдвойнага жыцця пад уладай памешчыцка-капіталістычнай Польшчы, вымаўляюць свае гарачыя пачуцці радасці з прычыны вызвалення і выказваюць глыбокую ўдзячнасць, пашану і любі да свайго друга і вызваліцеля, правадыра і настаўніка.

Працоўныя заходніх абласцей Беларусі зашчупілі свайго правадыра, што яго аддаць усе свае намаганні і сілы на будаўніцтва новага сацыялістычнага жыцця. А праз дзесяць год, у 1949 годзе, у радасныя дні святкавання 10-годд

Радасныя песні

Вольна і радасна льюцца песні над прасторами Савецкай Беларусі, над яе прыгожымі гарадамі, багатымі нівамі. У гэтых песнях беларускі народ услаўляе сваё цудоўнае жыццё, славіць герояў і гераіні калгасных паляў, стаханавцаў фабрык і заводаў.

Але самыя лепшыя, самыя цудоўныя песні складае беларускі народ аб чалавеку, які знішчыў вярхоўнае рабства, ажыццявіў мары аб цудоўным ішчаслівым жыцці, які выдэ нас на светламу шляху да камунізму. У сваіх песнях беларускі народ славіць лепшага свайго друга і настаўніка—вядліка Сталіна.

Цвіці-ж, каласуйся, мой край,
Ці сонейка заход, ці сонейка ўсход,
Аб Сталіне лясно славай,
Спявай, беларускі народ.

І калі многа год таму назад, яшчэ да савецкай улады, працоўныя беларусы пеілі песню:

Жалезныя цвічкі збілі мне плечкі —
болына мне...
Дубовыя дошкі сціснулі ногкі —
цесна мне...
Жоўтыя пясочки прысыпалі вочкі —
дэмна мне...

дль пяпер, дзякуючы мудрай ленынска-сталінскай нацыянальнай палітыцы, беларусы атрымалі сваю дзяржаўнасць, вышлі на міжнародную арэну, паспяхова развіваюць сваю культуру, навуку, мастацтва. Упершыню ў сваёй шматвяковай гісторыі беларускі народ стварае свае оперы і п'есы на роднай мове.

Гэты магучы росквіт беларускага савецкага мастацтва непарыўна звязаны з той велізарнай арганізатарскай работай, патхняючай энергіяй, з якой Іосіф Вісарыянавіч Сталін вырашае самыя важныя і самыя складаныя праблемы развіцця культуры ўсёх народаў нашай краіны.

На ініцыятыве таварыша Сталіна майстры беларускага мастацтва мелі магчы-

масць дэманстраваць свае творчыя поспехі ў сталіцы нашай Радзімы. Якая-ж была наша радасць, калі мы ўбачылі ў час дэкады беларускага мастацтва ў Маскве Іосіфа Вісарыянавіча, які апладыбраваў беларускіх артыстам.

Выказванні таварыша Сталіна па пытаннях мастацтва, яго мудрайшыя парады, яго заўвагі—гэта каштоўнейшая скарбніца, да якой заўсёды звяртаецца кожны з нас. Мы чэрпаем натхненне і творчыя сілы ў мудрасці правадзіра, у гарачай любові да яго.

Мне выпала вялікае шчасце—некалькі разоў асабіста бачыць Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна—на паседжаннях Надзвычайнага VIII Усеагульнага з'езда Савецкай, на XVIII з'ездзе партыі, на дэкадзе беларускага мастацтва ў Маскве, на паседжаннях Вірхоўнага Савета Саюза ССР. Сэрца мае радасна трапяталася, калі я бачыла вядліка Сталіна, слухала яго мудрыя словы, якія глыбока западалі мне ў душу.

У гэтыя дні, калі ўся савецкая краіна адзначае новымі працоўнымі подзвігамі 70-годдзе таварыша І. В. Сталіна, я з асаблівай радасцю ўспамінаю тую гадзіну, калі на прыёме прадстаўнікоў беларускага народа ў Крэмілі мне выпала вялікі гонар абвясціць здаравіу ў часце вядлікага Сталіна.

Беларускі народ, сустракаючы новымі працоўнымі подзвігамі радасны для ўсіх працоўных дзень нараджэння таварыша Сталіна, таварыш, звяртаючыся да вядлікага правадзіра:

Хай смутак вачэй тваіх добрых не росцець,
Ці сонейка заход, ці сонейка ўсход,
Прымі прывітанне, якое прыносіць Табе, правадзір, беларускі народ.

Л. АЛЕКСАНДРОУСКАЯ,
народная артыстка СССР і БССР,
лаўрэат Сталінскай прэміі.

І. В. СТАЛІН СА
СВАЁЙ МАЦІ.

Работа скульпта-
ра С. Селіханава.

Ад шчырага сэрца

З усіх вутроў нашай маці-Радзімы працоўныя шлюць падарункі Вядлікаму Сталіну ў сувязі з яго слаўным юбілеем—сямідзесяцігоддзем з дня нараджэння.

Удзячны беларускі народ, які з небылым палітычным і вытворчым удзям сестраў знамянальную дату, з вялікай любовію і сардэчнай пеліньняй рыхтаваў падарункі роднаму бацьку і настаўніку. Людзі розных прафесій—мастакі і скульптары, вышывальшчыцы і архітэктары, чырванадрэўшчыкі і ткачы—уклаі ўсё сваё ўмяслтва і стараннасць у працу над падарункамі правадзіра.

Хай смутак вачэй тваіх добрых не росцець,
Ці сонейка заход, ці сонейка ўсход,
Прымі прывітанне, якое прыносіць Табе, правадзір, беларускі народ.

Л. АЛЕКСАНДРОУСКАЯ,
народная артыстка СССР і БССР,
лаўрэат Сталінскай прэміі.

дэглага боку круга—словы з Письма беларускага народа вядлікаму Сталіну:

«Хай смутак вачэй тваіх добрых не росцець,
Ці сонейка заход, ці сонейка ўсход,
Прымі прывітанне, якое прыносіць Табе, правадзір, беларускі народ».

Увесь малонак аздоблены шырокім беларускім арнамантам, які акаймаваны бахрамой.

Цікавы падарунак роднаму правадзіру і настаўніку — габялен, на якім рознакаляровымі шаўковымі ніткамі вышыты партрэт Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна, — паслала выхаванка мінскага дзіцячага дома № 7 Нага Гербавіцкая.

Драўляную інкрустыраваную шкатулку выканалі рабочыя Баўрыўскага лесакамабіната. На шкатулцы—дзяграма рэста магутнасці прадпрыемства ў пасляваенныя гады.

Сярод шматлікіх падарункаў, пасланых правадзіру ад працоўных заходніх абласцей рэспублікі, — зроблены майстрам слонімскага рамесніцкага вучылішча № 19, Баранавіцкай вобласці, С. Лазарэвічам альбом, які складзены з 2.150 асобных дэталей дэкадзі парох дрэва. Унутры альбома—два ўкладшчы: на адным з іх — герб Беларускай ССР, на другім — выравраваныя словы з кнігі «І. В. Сталін. Кароткая біяграфія». На вокладцы альбома інкрустыраваны на дрэве партрэт таварыша Сталіна.

Калектыў прадзенскага рамесніцкага вучылішча № 14 зрабіў цікавы макет рабочага месца слесара.

«Вой двух зуброў» (разьба на дрэву)— такі падарунак пасляў Рэспубліканскі Дом народнай творчасці (Работа А. Бяліка). Калектывам Дома народнай творчасці пасланы таварышам 4 пошлікі, вытканыя ў беларускім народным стылі.

Рабочыя Баўрыўскага машынабудуўнічага завода імя І. В. Сталіна сканструявалі дзевочую мадэль лесаніжняй рамы.

Калгаснікі і селянікі Мядзельскага раёна, Маладзечанскай вобласці, выткалі з воўны свой падарунак—8 каларовых абрусцоў з беларускім арнамантам.

Вельмі прыгожую вазу выразаілі з дрэва выхаванцы Чаускага дзіцячага дома, Магілёўскай вобласці. Яе вышыня—95 сантыметраў. На знешнім баку вазы — партрэт І. В. Сталіна, фігуры рабочага, калгасніка, воіна Савецкай Арміі і партызана.

Станкабудуўнікі Мінскага завода імя Кірава зрабілі мадэль новай прадукцыі свайго прадпрыемства—вертыкальна-праціжны станок «Дуплекс» тыпу МП-8.

Выдатны партрэт правадзіра, інкрустыраваны на дрэве, выканалі рабочыя Мінскага радыёзавода імя Молатава. Партрэт акаймаваны беларускім арнамантам, складзеным з 36.000 кавалачкаў дрэва.

Рабочыя радыёзавода падрыхтавалі другі падарунак І. В. Сталіну. Імі з вялікім майстэрствам інкрустыраваны на дрэве на ордэне «Победа» партрэт правадзіра. Ордэн размяшчаны на фоне Крэмыльскай сцяны, над якой вісяць праменні салюта, што акаймаваюць сабой ордэн.

Шмат падарункаў паслаў ад шчырага сэрца беларускі народ свайму правадзіру і бацьку І. В. Сталіну, пад чым мудрым кіраўніцтвам наша Радзіма ідзе да светлых дзён камунізма.

Імя, якое натхняе

З іменамі вядлікага правадзіра народы Савецкага Саюза ствараць цуды на франтах мірнага будаўніцтва.

З іменамі Сталіна, пад яго непасрэдным кіраўніцтвам быў разгромлены азм і небяспечны вораг — намецкі фашызм.

Імя роднага Сталіна—у сэрцы кожнага чалавека, у кожнай справе яго, у кожнай перамозе на любым участку працы.

Самыя высокародныя і патхняныя подзвігі савецкіх людзей прысвячаюць вядлікаму свайму другу і настаўніку.

Імя большага шчасця, чым жыццё і працавалі ў эпоху вядлікага Сталіна, кожны дзень бачыць велічынна справу роднага правадзіра народаў, бачыць цудоўнае пераўтварэнне нашай краіны, якая стала магучай дзяржавай. Савецкі чалавек стаў перадавым чалавекам свету, перад ім

адкрыты цудоўны далягляд, яму дадзена ўсё для шчаслівага і радаснага жыцця. Перад ім і ўпэўненым поглядам яго дрыжаць цемрашаны, падпальшчыкі новай вайны.

Усё гэта савецкі чалавек здобываў пад вялікім сцягам Леніна — Сталіна, і гора таму, хто асмеліцца замахнуцца на наша ішчаслівае жыццё.

Наша родная Беларусь, залечваючы цяжкія раны вайны, ідуць назустрэч новаму ўдому народнай гаспадаркі, адчувае бацькоўскія клопаты любімага правадзіра.

У дзень слаўнага 70-годдзя Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна жадаю ама ад усёго сэрца здарова і сія на радасць і шчасце працоўных усёго чалавецтва.

Б. ПЛАТОНАУ,
народны артыст СССР і БССР,
лаўрэат Сталінскай прэміі.

Высокародная мэта мастака

Кожны савецкі мастак марыць, каб найлепшымі і першымі яго творамі былі тыя, у якіх ён імкнецца раскрыць вобраз таварыша Сталіна.

Нама большы высокароднай творчай мэты, чым увасабленне ў мастацкіх творах вобраза вядлікага Сталіна.

Імкнучыся да найбольш глыбокага раскрыцця сучаснасці, нашы мастакі звяртаюцца ў першую чаргу да таго, чья воля і геній зрабілі нашу рэчаіснасць светлым святлом новай эпохі чалавецтва.

Кожны беларускі мастак, які адчуў сваю творчую гатоўнасць і сілу ўзніца да найвялікшаму творчэму сучаснасці—стварэнне вобраза таварыша Сталіна, звярнуўся да гэтай пачэснай і высокароднай томы.

Вобраз Сталіна займае вялікае і пачэснае месца ў галерэі палюцаў і скульптур беларускага вядлікага мастацтва.

На Усебеларускай выстаўцы «Ленін і Сталін—арганізатары БССР» у 1940 годзе вядлікае месца занялі творы, прысвечаныя патхняцелю барацьбы беларускага народа з беларускімі акупантамі. Разгром беларускіх арміяў, вызваленне беларускага народа звязана з імем таварыша Сталіна.

Заходні фронт з'яўляўся тады важнейшым, і на гэты фронт прыбыў таварыш Сталін. Гэты гістарычны момант адлюстраваны ў карціне Я. Красоўскага «І. В. Сталін і Г. Е. Аджанікідзе ў Рэўвасоўскае Заходняга фронту». Таварыш Сталін знаёміць Г. Е. Аджанікідзе са складеным планам разгрому беларускіх арміяў.

Камандзіры фронту з глыбокім захапленнем слухаюць указанні палкаводца.

У 1948 годзе мастак Я. Красоўскі ў другі раз звяртаецца да гэтай томы і стварае яшчэ больш дасканалае на сваім майстэрстве палатно. На гэтую тому стварыў скульптурную групу скульптар А. Арлоў.

Спакойна ўпэўненасць правадзіра, які паказвае шляхі да перамогі, надае гэтай групе манументальную ведчыннасць.

Жыццё таварыша Сталіна—гэта вялікая залатая кніга, кожная старонка якой з'яўляецца томай самых патхняных твораў мастацтва. Некаторыя нашы мастакі звярнуліся да перады цяжкай рэвалюцыйнай барацьбы таварыша Сталіна ў гады самадзяржаўя. Мастак В. Цвірка напісаў карціну «Першы арышт таварыша Сталіна». Ён узды момант, калі, пасля воўбску, жандармскія афіцеры дапытваюць арыштыванага Сталіна. Мастаку ўдалося паказаць няломную волю правадзіра да барацьбы і ўпэўненасць у перамозе справы пролетарскай рэвалюцыі.

Незавіны вобраз правадзіра створаны ў манументальнай скульптуры «Сталін у Курэйку» А. Груба. Правадзір сядзіць з раскрытай кнігай на каленях і глядзіць далёка ўперад, куды імкнецца яго сэрца для барацьбы за ішчасце народа.

Такая-ж ідея і думка раскрыта

Незавіны вобраз правадзіра створаны ў манументальнай скульптуры «Сталін у Курэйку» А. Груба. Правадзір сядзіць з раскрытай кнігай на каленях і глядзіць далёка ўперад, куды імкнецца яго сэрца для барацьбы за ішчасце народа.

Такая-ж ідея і думка раскрыта

НЕЗАБЫЎНЫЯ ХВІЛІНЫ

Вядлікае ішчасце жыццё і працаваць у краіне, якая асветлена геніем Сталіна, быць грамадзянінам савецкай дзяржавы. Радасна ўсведамляць, што, дзякуючы генію нашага роднага настаўніка і правадзіра, Савецкі Саюз—тэрыторыя, да якой імкнецца думка і спадзяванні ўсёго прагрэсіўнага чалавецтва.

Усе думкі і шчырае любоў кожнага савецкага чалавека накіраваны да вядлікага правадзіра, дарогага бацькі і мударга настаўніка. І асабіста ішчаслівы той чалавек, які меў магчымасць бачыць таварыша Сталіна, слухаць яго, таварыш з ім!

І мела такое ішчасце. Гэта было ў 1940 годзе, калі беларускі народ дэманстраваў у сталіцы нашай Радзімы—Маскве свае дасягненні ў галіне развіцця савецкага мастацтва.

У Крэмілі ўдзельнічаў дэкады прымаў Урад Саюза ССР.

Цяжка выказаць, якое вядлікае ішчасце я адчула, калі даведалася, што мне запрашаюць да стала, за якім сядзеў Іосіф Вісарыянавіч і члены Палітбюро. Я ўгледзлася ў дарогі для ўсіх нас рысы, у добрыя мудрыя вочы, якія бачаць на сотні гадоў упер. Ніколі не сатурыцца з паміцц гэтыя рысы.

Няхай-жа жыць наш дарогі бацька і настаўнік многія гады ў добрым здароўі на ішчасце нашага савецкага народа, на ішчасце ўсяго працоўнага чалавецтва!

І. ЖДАНОВІЧ,
народная артыстка БССР, лаўрэат Сталінскай прэміі.

Увасабленне лепшых мар чалавецтва

Народы Савецкага Саюза, а разам з імі і ўсё працоўнае чалавецтва, з пачуццём глыбокай любові і ўдзячнасці адзначаюць семідзесяцігоддзе Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна. З імем Сталіна звязаны ўсе найвялікшыя падзеі ў нашай краіне. Імя Сталіна з'яўляецца увасабленнем лепшых мар чалавецтва.

Нават вялікія падзеі ў асабістым жыцці кожнага савецкага чалавека звязаны з вялікім імем Сталіна, бо адданая праца на карысць свайго народа, свайёй Радзімы ў розных галінах тэхнікі, навуцы, культуры

І сёння, адлюстроўваючы ў кінокадрах паспяховае ажыццяўленне сталінскай пшчгодкі, я на кожным кроку—на фабрыках і новабудуўлях, у калгасях і гарадах—бачу сталінскія клопаты аб нашай рэспубліцы аб нашым народе, аб нашых людзях.

Вядлікае ішчасце жыццё ў сталінскую эпоху, адлюстроўваць веліч сталінскай сфры. Гэта патхняе і абавязвае да самаа данага служэння народу.

Хочацца зрабіць больш, працаваць лепш, працаваць так, як вучыць родны наш Сталін.

І. ВЕЙНЯРОВІЧ,
кіноаператар, лаўрэат Сталінскай прэміі.

ў карціне мастака Раманоўскага, які паказаў І. В. Сталіна і Я. М. Свардлова ў сядзіцы. На беразе рэчкі сядзіць на камені Я. М. Свардлоў, а поруч стаяць таварыш Сталін. Праз пустынную сідэіра прастору з'яўляецца думка вядлікага барацьбіта туды, дзе кіпіць нястомная і мужная барацьба яго саратнікаў і таварышоў з цёмнымі сіламі рэакцыі.

Мастак С. Лі зсэдла ў гэтым годзе ў Курэйку, дзе зрабіла серыю замалёвак месца прыбывання таварыша Сталіна ў далёкай сямліцы.

Вельмі складаную творчую задачу ўзяўся вырашаць скульптар А. Вебсаль. Яго ўсхвалявала тема гістарычнай клятвы таварыша Сталіна над труной В. І. Леніна. Глыбокі смутак і ўсведамленне вялікай адказнасці за далейшы лёс партыі і народа выяўлены ва ўсёй фігуры таварыша Сталіна.

Шмат год настойліва і патхняна працуе над вобразам таварыша Сталіна скульптар З. Азгур. Яго першая трохмітровая фігура «Сталін—правадзір рабочых і селян» (1935 г.) палкала пачатак далейшага палглыблення работы скульптара над вобразам таварыша Сталіна.

Наступная скульптурная група З. Азгура «Ленін і Сталін» (1939 г.)—гэта твор пра найвялікшых людзей нашай эпохі, якія выдунь чалавецтва да свабоды і ішчасця. У мінулым годзе мастак зноў вярнуўся да гэтай томы і стварыў скульптурную групу «Ленін і Сталін—стваральнікі і арганізатары сацыялістычнага грамадства».

За ўсе перадавыя гады і да гэтага часу З. Азгур стварыў вялікую галерэю работ, прысвечаных вобразу правадзіра. У гэтай галерэі такія скульптуры, як «Сталін—тэарэц Канстытуцыі», «Сталін у сямліцы», «Генералісімус І. В. Сталін» і іншы. Скульптар А. Глебуў разам з З. Азгурам стварылі фігуру таварыша Сталіна, які паказвае шлях далейшага руху наперад, да камунізма.

У стварэнні вобраза геніяльнага правадзіра чалавецтва таварыша Сталіна з глыбокім захапленнем працавалі і прадуць мастакі Я. Зайнаў, М. Керзіп, А. Шыбнёў, Забораў, Давідовіч, С. Селіханаў і іншы.

І заканчваю карціну «Кіраўнікі партызанскага руху на прыёме ў таварыша Сталіна». У гэтай карціне мне хочацца паказаць мудрасць правадзіра, яго бацькоўскія клопаты аб людзях, якія змагаліся ў тылу ворага. Яздаюна я пачаў новую карціну «Сталін на фронце».

Шмат карцін і скульптур, прысвечаных вобразу таварыша Сталіна, стварылі мастакі Беларусі. Многія з іх уводзіць у залаты фонд беларускага вядлікага мастацтва.

І. АХРЭМЧЫК,
народны мастак БССР.

НАША НАДЗЕЯ

Для кожнага савецкага чалавека вядлікае слова Сталін азначае ішчаслівае жыццё, радасць мірнай стваральнай працы.

З імем нашага вядлікага правадзіра, бацькі і настаўніка звязана ўсё наша жыццё. Цяжка выказаць словамі тыя пачуцці, якія перажывашч, працуючы над любімым вобразам мударга правадзіра.

Пачынаючы з 1932 года, я няспынна працую над увасабленнем вобраза Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна. Цяжка выказаць, якое вядлікае задавальненне дае мне гэтая праца. Мне заўсёды здаецца, што я ўдасканалюся не толькі як скульптар, але і як чалавек. У кожнай рысе роднага правадзіра я адчуваю пеліньню, і п'есце мае такога майстэрства, каб усёвавоа ахапіць тую глыбіню, якая краінае чалавечы сэрца. Гэтая жыватворная пеліньня патхняе мяне і робіць заўсёды энергічным і поўным імкненнаў да высокароднай і прыгожай працы.

Пачынаючы з 1932 года, я няспынна працую над увасабленнем вобраза Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна. Цяжка выказаць, якое вядлікае задавальненне дае мне гэтая праца. Мне заўсёды здаецца, што я ўдасканалюся не толькі як скульптар, але і як чалавек. У кожнай рысе роднага правадзіра я адчуваю пеліньню, і п'есце мае такога майстэрства, каб усёвавоа ахапіць тую глыбіню, якая краінае чалавечы сэрца. Гэтая жыватворная пеліньня патхняе мяне і робіць заўсёды энергічным і поўным імкненнаў да высокароднай і прыгожай працы.

Пачынаючы з 1932 года, я няспынна працую над увасабленнем вобраза Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна. Цяжка выказаць, якое вядлікае задавальненне дае мне гэтая праца. Мне заўсёды здаецца, што я ўдасканалюся не толькі як скульптар, але і як чалавек. У кожнай рысе роднага правадзіра я адчуваю пеліньню, і п'есце мае такога майстэрства, каб усёвавоа ахапіць тую глыбіню, якая краінае чалавечы сэрца. Гэтая жыватворная пеліньня патхняе мяне і робіць заўсёды энергічным і поўным імкненнаў да высокароднай і прыгожай працы.

Пачынаючы з 1932 года, я няспынна працую над увасабленнем вобраза Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна. Цяжка выказаць, якое вядлікае задавальненне дае мне гэтая праца. Мне заўсёды здаецца, што я ўдасканалюся не толькі як скульптар, але і як чалавек. У кожнай рысе роднага правадзіра я адчуваю пеліньню, і п'есце мае такога майстэрства, каб усёвавоа ахапіць тую глыбіню, якая краінае чалавечы сэрца. Гэтая жыватворная пеліньня патхняе мяне і робіць заўсёды энергічным і поўным імкненнаў да высокароднай і прыгожай працы.

Пачынаючы з 1932 года, я няспынна працую над увасабленнем вобраза Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна. Цяжка выказаць, якое вядлікае задавальненне дае мне гэтая праца. Мне заўсёды здаецца, што я ўдасканалюся не толькі як скульптар, але і як чалавек. У кожнай рысе роднага правадзіра я адчуваю пеліньню, і п'есце мае такога майстэрства, каб усёвавоа ахапіць тую глыбіню, якая краінае чалавечы сэрца. Гэтая жыватворная пеліньня патхняе мяне і робіць заўсёды энергічным і поўным імкненнаў да